

ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НАРОДІВ ЄВРОПИ

*Збірник тез доповідей
I Міжнародного наукового конгресу
істориків фізичної культури*

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк, Україна)
Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)

ЗА ПІДТРИМКИ

Міністерства освіти і науки України;
секції з фізичної культури і спорту Відділення вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України;
Управління туризму та промоції міста Луцької міської ради

«ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НАРОДІВ ЄВРОПИ»

*Збірник тез доповідей
Міжнародного наукового конгресу
істориків фізичної культури
(18–20 вересня)*

Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 12 від 29 серпня 2017 р.)

Редакційна колегія

Цьось А. В. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (головний редактор)

Фізичне виховання і спорт

- Андрійчук О. Я.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (заступник головного редактора);
- Бергер Ю.** – доктор габілітований, надзвичайний професор, проректор з розвитку (Державна вища школа імені Папи Римського Івана Павла II в м. Бялій-Подлясці, Польща);
- Вільчковський Е. С.** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Вонцік Я.** – доктор габілітований, професор, директор Інституту фізичної культури, туризму і фізіотерапії (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);
- Батбаатор Г.** – доктор медичних наук, професор (Монгольський національний університет медичних наук, Улан-батор, Монголія);
- Давидов В. Ю.** – доктор біологічних наук, професор (Поліський державний університет, Пінськ, Білорусь);
- Єдинак Г. А.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Львівський державний університет фізичної культури);
- Коцан І. Я.** – доктор біологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Круцевич Т. Ю.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Національний університет фізичного виховання і спорту України);
- Лях Ю. Є.** – доктор біологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Ніколаєва А.** – доктор філософії (Університет Фракії, медичний факультет, Фракія, Болгарія);
- Перрі Д.** – доктор філософії, професор (Карловий університет в Празі (Чеська Республіка); Університет Лідса (Велика Британія);
- Томенко О. А.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка);
- Ягенський А. В.** – доктор медичних наук, професор (Волинський обласний центр кардіоваскулярної патології та тромболізу);
- Індика С. Я.** – кандидат наук з фізичного виховання і спорту (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (відповідальний секретар).

Педагогічні науки

- Белікова Н. О.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (заступник головного редактора);
- Блекінг Д.** – доктор історичних наук, професор (Університет Фрайбурга, Фрайбург, Німеччина);
- Волков В. Л.** – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова);
- Гусак П. М.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Джеральд Д.** – доктор філософії, професор (Мерілендський університет, Коледж-Парк, США);
- Дубогай О. Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова);
- Завидівська Н. Н.** – доктор педагогічних наук, доцент (Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України);
- Кондаков В. Л.** – доктор педагогічних наук, професор (Белгородський державний університет, Белгород, Росія);
- Куц О. С.** – доктор педагогічних наук, професор (Херсонський державний університет);
- Малліару М.** – доктор філософії (Грецький відкритий університет, Патри, Греція);
- Малолєпши Е.** – доктор габілітований, професор Академії імені Яна Длугоша (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);
- Пріма Р. М.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Смолюк І. О.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Фіріка Ж.** – доктор філософії (Університет Тімішоара, Румунія);
- Фратріц Ф.** – доктор філософії, професор (Об'єднаний університет Ніколи Тесла, факультет спорту, Белград, Сербія);
- Ходінов В. М.** – доктор із фізичної культури, ад'юнкт кафедри фізичної культури і здоров'я Радомської політехніки (Польща).

I-90 **Історія** фізичної культури і спорту народів Європи [Текст] : зб. тез доп. I Міжнар. наук. конгр. іст. фіз. культ. (18–20 вер. 2017 р.) / уклад.: А. В. Цьось, С. Я. Індика. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – 50 с.

Збірник містить наукові роботи учасників I Міжнародного наукового конгресу істориків фізичної культури. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямку теоретичних та практичних аспектів виникнення, становлення і розвитку фізичної культури і спорту на різних етапах розвитку суспільства.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК 796.011.1(091) (043.2)

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2017

© Цьось А. В., Індика С. Я. (укладання), 2017

Секція 8

Розвиток активного туризму в Європі

ROZWÓJ TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WOŁYŃSKIM W LATACH 1921-1939. ZARYS PROBLEMATYKI

Teresa Drozdek-Małolepsza¹, Eligiusz Małolepszy², Daniel Bakota³

¹ Dr, adiunkt, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii, t.drozdek-malolepsza@ajd.czyst.pl

² Dr hab. prof. AJD, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii, e.malolepszy@ajd.czyst.pl

³ Dr, adiunkt, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii, danbak@autograf.pl

Wstęp. Celem pracy jest przedstawienie rozwoju turystyki w województwie wołyńskim w latach 1921–1939. Województwo wołyńskie zostało utworzone w dniu 19 lutego 1921 r. Według stanu na dzień 1 kwietnia 1939 r. posiadało obszar 35754 km² oraz liczyło 2085600 ludności (stan na 9 grudnia 1931 r.). Ludność narodowości polskiej stanowiła 16,6 %, narodowości ukraińskiej – 68,4%, narodowości żydowskiej – 9,9 %, ludność narodowości niemieckiej – 2,3 %, narodowości czeskiej – 1,5 %, narodowości rosyjskiej – 1,1 %, pozostałe narodowości – 0,2 %. Ludność miejska województwa stanowiła jedynie 13,3 % społeczeństwa. W skład województwa wchodziły następujące powiaty: dubieński, horohowski, kostopolski, kowelski, krzemieniecki, lubomelski, łucki, rówieński, sarneński, włodzimierski i zdołbunowski. Powiat sarneński przyłączono do województwa wołyńskiego (z województwa poleskiego) w grudniu 1930 r.

Metody i problemy badawcze. W zakresie przygotowania niniejszej pracy zostały wykorzystane następujące metody badawcze: analizy źródeł historycznych, syntezy oraz metoda porównawcza. Wyszukiwane następujące problemy badawcze:

1. Jak kształtował rozwój turystyki w województwie wołyńskim w latach 1921–1939?

2. Jakie uwarunkowania miały wpływ na rozwój turystyki na Wołyniu w latach 1921–1939?

W zakresie badań źródłowych przeprowadzono kwerendę zasobów archiwalnych. Wykorzystano literaturę z uwzględnieniem problematyki przyczynków do dziejów kultury fizycznej i turystyki w województwie wołyńskim w latach 1921–1939.

Wyniki i wnioski. W latach 1921–1939 zaznaczył się postęp w dziedzinie turystyki na Wołyniu. Nastąpił rozwój infrastruktury i kadr dla potrzeb turystyki. Wpływ na właściwe kształtowanie się turystyki posiadały rozwijające się struktury zarządzania turystyką. Turystyka była upowszechniana w szkolnictwie, realizowana przez organizacje i towarzystwa młodzieżowe, społeczne oraz specjalistyczne (turystyczne). Wśród różnych rodzajów tej dziedziny, rozwijała się głównie turystyka krajoznawcza i kwalifikowana. Społeczeństwo Wołynia w większym zakresie wzięło udział w działalności turystycznej w latach trzydziestych XX wieku.

СТАН РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ НА РУБЕЖІ ТИСЯЧОЛІТЬ

Олександр Кільницький

Викладач кафедри олімпійського та професійного спорту Херсонського державного університету, meltirace@gmail.com

Вступ. Спортивний туризм – це вид спорту, що достатньо поширений на теренах України. Основи становлення спортивного туризму були закладені ще у царській Росії. Але, як і більшості

видів спорту, темпи розвитку туризму знизились під час другої світової війни. Ситуація змінилась післявоєнний період. Особливо активно туризм розвивався в 60–80 роках ХХ ст. В цей час активно створюються туристські клуби, відкриваються туристські секції на підприємствах та в закладах освіти, будуються нові туристські бази по всій території колишнього Радянського Союзу.

Спортивний туризм як вид спорту продовжив розвиватися у державах, які утворились після розпаду СРСР. В Україні розвиток спортивного туризму також мав певні підйоми та спади. Після отримання Україною незалежності спортивний туризм поступово занепадав. Це пов'язано зі значним зменшенням фінансування, закриттям підприємств, при яких існували туристські клуби, та економічними проблемами в країні. Цивільні аспекти не давали змоги розвиватися та проводити туристські зleti, змагання та дальні походи, особливо найбільших категорій складності, які неможливо провести на теренах України. Спортивний туризм є масовим засобом оздоровлення, пізнання навколишнього середовища, досягнення високих спортивних результатів, та є ефективним методом прикладної підготовки. Але в останні роки спостерігається тенденція зменшення показників проведених походів, кількості учасників в походах та змагань всіх рівнів як серед юних туристів так і дорослих. Тому, ми вважаємо актуальним дослідження стану розвитку та результативності спортивного туризму в південному регіоні України.

В процесі роботи використано наступні **методи дослідження**: метод теоретичного аналізу та узагальнення даних офіційних документів, історичний метод, порівняльно-історичний метод.

Результати дослідження. Проведення спортивних туристських походів можливе з таких видів туризму, як: пішохідний, гірський, лижний, водний, велосипедний, спелео та автотуризм. Для визначення динаміки та стану розвитку спортивного туризму було проведено аналіз статистичних даних журналів маршрутно-кваліфікаційних комісій туристських клубів, а також «ОблСютур» міст Херсона, Миколаєва та Одеси за період 1982–2016 роки. З аналізу даних журналів маршрутно-кваліфікаційних комісій випливає, що пішохідні походи вихідного дня, некатегорійні (ступеневі) та походи I к.с. є більш масовими, що засвідчують дані журналів МКК: на Херсонщині – 1900 походів, на Миколаївщині – 1515, на Одещині – 1091 походів, відповідно.

Кількість походів II, III і IV к.с. за участі юних туристів Одеси складає 96, Миколаєва – 106, Херсона – 75 походів. Аналіз показав, що дорослі туристи Одеси здійснили 186 походів. Сумарна кількість походів здійснена дорослими з Херсонускладає 109, з них 100 походів було здійснено до 1992 року включно. Нажаль, даних проведення походів дорослим населенням м. Миколаїв не збереглося, а сучасний етап почав фіксуватися лише в 2009 році. Тому не має можливості проаналізувати стан розвитку спортивного туризму у Миколаєві за часів колишнього СРСР.

На основі проведеного дослідження можна зробити **висновки**:

- 1) розвиток самодіяльного туризму за часів колишнього СРСР став основою для розвитку спортивного туризму в Україні;
- 2) динаміка розвитку спортивного туризму в південному регіоні в незалежній Україні залежить від економічних, соціальних та політичних чинників розвитку суспільства.

ТУРИЗМ І КРАЄЗНАВСТВО НА ТЕРИТОРІЇ ГАЛИЧНИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ ст. – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ ст.)

Василь Луцький¹, Богдан Мицкан²

¹ Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ «Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», luskij55@gmail.com

² Доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ «Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», bogomdan_21@ukr.net

Вступ. У історії української культури усередину людської ментальності укорінені притягання до подорожі на зустріч з іншими, бажання розуміння другої сторони, до нього додати, щоб розширити світ власної екзистенції (Кисельов М. М., 2002).